

Fingerplan 2.0

– en åben konkurrence om ”Fremtidens fantastiske fingerplan”

En arbejdsgruppe under Arkitektforeningens lokaledelse i København er med støtte fra Dreyers Fond i gang med forberedelserne til en åben international arkitektkonkurrence, der skal sætte fokus på Hovedstadens fremadrettede udvikling. Forarbejdet har til formål at finde frem til de spørgsmål, der på sigt vil indgå i det endelige konkurrenceprogram og tager afsæt i Fingerplanens 75-års fødselsdag.

Af Rune Christiansen, MAA, medlem af Arkitektforeningens arbejdsgruppe

Som en del af forundersøgelserne, deltog projektgruppen bag ”Fingerplan 2.0 – En konkurrence om Hovedstadens fremtid” i Dansk Byplanlaboratoriums og Københavns Universitets fødselsdagsfest d. 27. oktober i år i Bindsbøls fine festsal på den gamle Landbohøjskole.

Fra hjertebarn til hjemløse

Det er karakteristisk for Fingerplanens status, at plejeforældrene stod for arrangementet. Siden nedlæggelsen af Hovedstadsrådet og dernæst HUR har Fingerplanen haft c/o adresse hos den til enhver tid siddende regering. Udmøntningen har med tiden udviklet sig i retning af administrative øvelser – senest med landsplandirektivet fra 2019, som udover ”Regeringens Hovedstadsudspil” med de spektakulære storprojekter ”Lynetteholm” og ”Erhvervsøerne” ud for Avedøre, primært bestod af småjusteringer. Tilsvarende fremstod fødselsdagsprogrammet, trods titlen som er lånt til denne artikel, mest som en status over planens velbefindende.

Som det sig hør og bør ved en 75-års fødselsdag, var der en række lejlighedstalere ved fejringen. Bl.a. Københavns overborgmester Sophie Hæstorp, som er meget begejstret for fødselaren uden at komme nærmere ind på hvorfor. Vi blev dog fortalt, at det at bo tæt er klimavenligt, at Lynet-

teholmen udvider den tætte by og at mere Metro mindsker trængslen – dog kun inden for den mere og mere vilkårlige afgrænsning, som udgør de to centralkommuner.

Arkitektkonkurrencens faser

Arkitektforeningens åbne internationale arkitektkonkurrencen er indtelt i tre faser og forventes at være realiseret ved udgangen af 2023. I fase 1 er der blevet udarbejdet et samtaleshæfte med input fra en række eksperter, som hver især indkredser Fingerplanens aktuelle udfordringer og potentialer, hertil kommer nedsettelsen af et Advisory Board med deltagelse af en bred vifte af faglige kapaciteter, interessenter mv. Endelig og ikke mindst omfatter fase 1 den borgerinddragelsesproces, som tiden ikke var til for 75 år siden, men som i dag forekommer helt nødvendig.

Fase 2 omfatter et afrundende ekspertmøde i midten af næste år, hvorefter de samlede konklusioner vil skabe afsæt for fase 3, der både består af udarbejdelsen af det endelige konkurrenceprogram og senere den åbne konkurrence, som skal omfatte forslag i flere skalatrin. De indkomne forslag vil efterfølgende blive vurderet og præmieret af en dommerkomite og overdraget – per post restante – til videre forankring hos de relevante instanser. Endeligt er det forhåbnin-

gen, at konkurrencens resultater kan skabe offentlig debat om hovedstadens fremadrettede udvikling.

Fødselsdagsønsker – vilde ideer

Konkurrencen er Arkitektforeningens bud på en værdig 75-års fødselsdag for vores fælles Fingerplan. Det er den åbne arkitektkonkurrencens kvalitet, at alle kan deltage både unge og erfarne. Den åbne konkurrence leverer anderledes svar på den stillede opgave, i bedste fald kommer der byplanfaglige, arkitektoniske og landskabsmæssige forslag, man ikke havde regnet med. Det kan være visionære og vilde idéer, der måske ikke kan realiseres 1:1, men fungere som debatoplæg og bidrage til et stærkt idékatalog for dem, der senere skal tage beslutninger.

En konkurrence om Hovedstadens udvikling skal, kort sagt, bidrage til at stille de åbne og indlysende spørgsmål, som i dag er uden fast adresse. Skal der skabes en samlet plan for håndfladen inkl. både den østlige og den vestlige fortætning? Kan de kvaliteter, mange overvejende forbinder med byens centrum og dets brokvarterer, omfatte større dele af de nære forstæder til gavn for bosætningen i hele Storkøbenhavn? Er det klogt, i et konjunkturdrevet boligmarked, at omdanne samtlige stationsnære erhvervsområder og erstatte dem med øer i Kalvebod? Er der også en kyst-

beskyttelseslovgivning, som omfatter nye kyster, og skal der, i respekt for borgernes ret til nærrekreation i den fortættede håndflade, reserveres grønne områder ikke bare på Lynetteholmen, men også på Refshaleøen? Hvordan sikres en fremtidig arbejdsdeling mellem de mange kommuner i fingrene? Hvad er det for kvaliteter, vi forbinder med København, og hvordan fastholdes disse, når der bygges helt nye bydele? Er der andre metoder til at øge udbuddet og nivellere priserne på boliger end at fortsætte fortætningen af håndfladen? Og skal der i det hele taget bygges så meget nyt? Skal der i stedet bevares, genanvendes og konverteres meget mere af den eksisterende byggede masse?

Grønne kiler eller Left over by planning?

Engang i firserne var Københavns Kommune, som det vil være nogle bekendt, fuldt udbygget. For mere end et århundrede siden var det et militærstrategisk dogme, at voldene afgrænsede Kongens København, i den florissante periode forestillede ingen sig, at karrébyens gårde kunne bruges til andet end erhverv.

Omkring København har en række båndbyer, oprindeligt tænkt som hybrider mellem kompaktbyen og havebyen og en række ikke-bebyggede kiler, ofte i flæng kaldet grønne, nu ligget i 75 år og ventet på deres skæbne, ventet på at blive til noget, vi reelt ved, hvad er. Kilerne var engang, vistnok, reserveret til sikring af hovedstadens fødevareproduktion, og byfingrene var, ifølge kynikerne, blot leverandører af arbejdskraft til håndfladens produktionsanlæg. Begge roller er udspillet. I dag ligger kilerne nogle steder som naturområder, andre steder især tæt på håndfladen som områder, der ifølge mange mest af alt kan defineres som, arealer "left over by planning" ventende på, at man politisk beslutter sig for, at de tilhører et af hovedstadsområdets parkbånd.

Genrejs respekten

Det er på tide, at vi, på en bredere basis end den familiære fødselsdagsfest, genoptager debatten. Og måske er det også tid til at finde en ny, mere permanent adresse til fremtidens Fingerplanen. Ikke fordi plejeforældrene ikke har gjort alt, hvad de kunne, men fordi tiden er moden til

at vise den 75-årige behørig respekt, hjælpe lidt til med koordineringen, skabe grundlag for borgerinddragelse på tværs af de mange kommunegrænser – og fokusere mere på samarbejde og mindre på kortsigtet konkurrence.

Samtalehæftet
kan kan downloades
på Arkitektforeningens
hjemmeside:
bit.ly/fingerplan20

Arkitektforeningens arbejdsgruppes deltagere

Jan Christiansen, Rune Christiansen, Kurt K. Christensen, Kirsten Birk Hansen, Rikke Rohr og Gustav Kragh-Jacobsen (Konkurrencesekretær).